

Halottak napján...

Mindenszentek és Halottak a napja a halottakra való emlékezés ünnepe. Megtisztítjuk a sírokat, virágokkal, gyertyákkal díszítjük elhunyt szeretteink sírját. A november elsejei Mindenszentek ünnepén és az azt követő Halottak napján az egyház azokat a szenteket ünnepli, akik név szerint nem szerepelnek a naptárban. A Mindenszentek tulajdonképpen előkészület, virrasztás a holtak emlékéért. A Halottak napja, pedig megemlékezés a holtak lelkéről.

Különös napok ezek. Ilyenkor a hívő és a hitetlen ember egyaránt megfordul a temetőben. Ha megkérdezzük a temetőbe látogatókat, hogy miért van ez így, a legtöbben azt válaszolják: mert így szokás. A tény az, hogy ezekben a napokban mindenki találkozik valahogy a halállal. Találkozik a gyermek, aki a legtöbbször csak azt érzékeli a napból, hogy gyertyákat kell gyújtani a síroknál. Találkozik a fiatal, aki a legtöbbször szívesebben volna másutt, de valami szorongást, és fojtogatót ő is érez, ha nem is ismeri fel, hogy mi az. Találkozik halállal a középkorú ember, aki elvesztett hozzátartozóit látogatja. S találkozik az idős ember, aki egyre többet gondol arra, vajon neki mennyi ideje maradt még e földi létből?

A múlt

Mindkét napot a néphagyományban számos hiedelem övezi. A néphit szerint ilyenkor hazalátogatnak a halottak, és a Mindenszentek és a Halottak napja közötti éjszakán a halottak miséznek a templomban, és amíg a harang szól, haza látogatnak, hogy szétnézzenek. Ezért ezen az éjszakán a házakban minden helyiségben lámpákat gyújtottak, hogy segítsék az elhunytakat eligazodni a házban. Éjjelre kenyeret és bort, vagy más, jelképes ennivalót tettek az asztalra.

A hagyomány szerint egész héten tilos volt a nagyobb munkák végzése. Nem volt szabad mosni, mert a hiedelem szerint, amelyik ruhát ezen a héten mosták ki, az megsárgult. Tilos volt meszelni, mert a férgek ellepték a házat. Nem volt szabad ezekben a napokban varrni sem, mert minden öltés mintha szúrás lett volna a halottnak. Tiltott volt a földeken dolgozni, mert mindez bajt hozhatott a ház népére.

Volt, ahol azt tartották, hogy az első gyertya meggyújtásánál minden családtagnak ott kell lennie, mert a holtak szellemei ellenőrzik, hogy mindenki megemlékezik-e róluk. Sok helyen szokás volt, hogy fehér kalácsot sütöttek Mindenszentek napjára, és szétosztogatták a temető kapujában álló koldusok között, hogy imádkozzanak a holtak lelkéért. Volt olyan szokás is, hogy a háztól a síríg mákot szórtak, hogy a halottnak nyugodt álma legyen, és ne térjen vissza. Abban a házban, ahol meghalt valaki, letakarták a tükröt, nehogy az eltávozó lélek visszanézzen, és magával hívjon valakit.

A jelen

Ma már ezek a hiedelmek kiveszőben vannak, de mindkét nap a városon és a falun egyaránt a halottakra való emlékezés ünnepe. Valóságos kis népvándorlás indul meg, a távolra szakadt hozzátartozók felkerekednek, hogy elhelyezzék a kegyelet virágait és gyertyáit elhunyt rokonaik, barátaik, ismerőseik sírjánál. A gyertyák a halottakért égnek, a tűz megtisztulást hoz. Otthon annyi gyertyát szokás gyújtani, ahány halottja van a családnak. A gyásznak megvannak a saját rítusai, amelyek egyúttal a megnyugvás és az elengedés rítusai is. A

gyászolás egy folyamat. A veszteségünk örökre veszteség marad. Csak a veszteség fájdalma csökken, ahogy térben és időben tovább haladunk a hétköznapjaink útján.

Az ünneplés és a gyász napjaiban a néma könnyektől a hangos zokogásig utat törhet magának az emlékezés, a fájdalom. Ahogy ápoljuk a sírokat, ez önmegettisztító gesztussá is válik, kapcsolatot teremtünk a múlttal. Azzal a múlttal, amelyben a szeretet örökkévalósága számít egyedül. Meghatottság és tisztelet hatja át ilyenkor a lelkünket. Emlékek kavarnak bennünk, régóta nyomasztó, ki nem mondott gondolatok fogalmazódnak meg. Halottak napján kicsit megpihenünk: megállunk, és elgondolkozunk. Honnan jöttünk? Hol állunk most? Hová tartunk? Mi lehet azokkal, akik már nincsenek köztünk? És mi lesz velünk?

Milyen gondolatokkal áll az ember a sír előtt? Gróf Széchenyi István nagyeceni nyughelyének bejáratánál egy mondatot olvashatunk: *Voltunk, mint ti, leszték, mint mi.* A mondat kíméletlenül komor, de azt a sorsot fogalmazza meg, amelyben mindannyian egyenlők leszünk. Halottak napján egy kicsit újra átéljük a gyászt, a veszteséget, a kicsinységünket, a sebezhetőségünket.

A temetőben, ezekben a napokban látjuk az idős nénikét, aki rózsafüzért morzsolgatva imádkozik, a kíváncsi kisgyermeket, aki szüleitől kérdegeti: milyen volt a dédi, miért halt meg, hol van most, mit csinál ott, ahol most van, és mikor jön vissza? Mások számára a Halottak napja alkalom arra, hogy régen látott rokonokat, ismerősöket lássanak viszont, a csendet halk beszélgetések törik meg, amelyek talán már elfeledett emlékeket keltenek életre. Ha hiszünk abban, hogy elhunyt rokonaink az égből figyelnek minket, akkor arra gondolunk, hogy ők most lepillantanak ránk, és elmosolyodnak. Ilyenkor különös, mégis megnyugtató érzés vesz erőt rajtunk.

Halottak napján elsősorban azokra gondolunk, akiket már elveszítettünk. Fájdalommal teli szeretettel emlékezünk rájuk, akár idősen, akár fiatalon, vagy gyermekként hagytak itt minket. De ezek a napok arra is tanítanak minket, hogy nem szabad elfeledkeznünk az élőkről. Hogy nagyobb figyelemmel forduljunk a körülöttünk élő betegek, és mindenek előtt az idősebbek felé. Tegyük meg minden tőlünk telhetőt azért, hogy gondoskodásunkkal megkönnyítsük szenvedéseiket, fájdalmaikat, és a még hátra lévő életükben örömet és szeretetet nyújtsunk nekik.

Ez az ünnep tanítson minket a szeretetre.

Nem az elméleti, általános szeretetre, amely keblére öleli az egész világot, hanem a gyakorlatias szeretetre, amely azt vizsgálja: mit teszünk, és mit tudnánk még megtenni a családunkért, a szerelmünkért, a barátainkért, a munkatársainkért, az ismerőseinkért. Hogyan kerüljük ki a hamis illúzió csapdáját, amelybe oly könnyű beleesni, ha azt gondoljuk magunkról, hogy az egyetemleges szeretet érzése jár át minket. Ha szeretünk mindenkit, aki távol van, csak épp a közeliakkal nem jövünk ki.

A legtöbb ember azt gondolja, hogy szeretni a legegyszerűbb dolog, és hogy azt mindenki tud. Hiszen minden ember tele van a szeretet vágyával, és mindenki fél az egyedüllétől, a magánytól. Félelmükben az emberek belekapaszkodnak egymásba, birtokolni kezdik egymást. Közben elveszítik a függetlenségüket, abban a hitben, hogy nagyon szeretik egymást. Miért történnek a kudarcok? Mi az, amire nem figyelnek oda? A szeretet nem jön magától, sokat kell tenni érte. Oda kell figyelni a másokra, türelmesnek lenni hozzá, tisztelni, egyensúlyt kell teremteni az adott és a kapott szeretet között. Ahhoz, hogy két ember egymás mellett tudjon maradni, rengeteg törődésre, figyelemre, felelősségre és kompromisszumok kötésére van

szükség. Ezeket meg kell tanulni, mert sajnos nem születnek velünk. Fejleszteniük kell a képességünket a cselekvő szeretetre.

Két ember között a szeretet kapcsolat akkor él, ha mindkettő meg meri mutatni őszintén önmagát. Azt is meg kell tanulni, hogy ne nyomjuk el a szerettünket, hanem olyannak szeressük, amilyen ő, az ő igazi egyéniségét lássuk, és ne akarjuk megváltoztatni, vagy olyanná formálni, amilyenné mi szeretnénk.

Amikor rohanunk, és nincs időnk egymásra, amikor az anyagi biztonságot az emberi kapcsolataink elé helyezzük, amikor udvariasan bánunk egymással, de elidegenedve, magányosan éljük a hétköznapijainkat, akkor álljunk meg, és gondoljunk arra, hogy mennyire fog hiányozni a másik ember, ha már nem lesz mellettünk. Szeretetünk legyen állandó kihívás, mozgás, növekedés, harmónia és konfliktus, öröm és bánat, legyen együttműködés, de ne legyen menekülés önmagunk elől.

Ne feledjük: akit szeretünk, annak minden nap jár tőlünk egy jó szó és egy simogatás. Nem kerül semmibe. De mindenki gazdagabb lesz tőle, az is, aki adja, és az is, aki kapja.

Halottak napján gondoljunk arra, hogy cselekvően szeretni csak az élőket lehet.

Hogy **ma szeressük** azokat, akik körülöttünk élnek, mert csak addig tehetünk bármit is értük, amíg velünk vannak, amíg élnek.